

Jegyzet

Jung Károly

További adatok Bálint Sándor bibliográfiájához

Pótlás a pótlások pótlásaihoz

Nemrégiben (*Híd*, 68[2004] No. 11-12. 1574-1576.), de még az ünneptelt szerző emlékéve során, pótlásokat tehettem közzé Bálint Sándor (1904-1980) szegedi néprajztudós munkásságának többszörösen pótoltt és kiegészített bibliográfiájához. (E könyvészeti áttekintés pontos adatai említett Pótlásaimban.)

Pótlásaim második részét a szerkesztés során tettük hozzá az eredeti közléshez, mivel azok nem sokkal a folyóirat nyomdába adása előtt kerültek elő. Ily módon összesen öt (5) újabb tétellel egészülhet ki Bálint Sándor bibliográfiájának virtuális újabb, javított kiadása, melynek indoka BS halálának ideje, negyedszázados jubileuma lehet. (Elhunyt 1980. május 2-án, Budapesten.)

Sietek azonban ezen a helyen bejelenteni, hogy időközben újabb adatok kerültek elő, mégpedig a tavaly elhunyt Bori Imre professzor tollából. Mivel baráti felkérésre emlékeztést írok Bori Imréről, kézbe véve munkásságának könyvészeti áttekintését (*Csáky S. Pirokska: Bori Imre-bibliográfia [1950-1992]. A név- és tárgymutató Csapó Julianna munkája. Újvidék, 1994.*), azt is ellenőriztem, hogy hányszor és mely alkalmakból foglalkozott Bálint Sándor munkásságával. A névmutató szerint tizenegy alkalommal fordul elő BS neve a tételek szövegében. Visszakeresve az adatokat, beigazolódt, hogy a mutató összeállítója egy kalap alá vette a szegedi néprajztudóst és az újvidéki hírlapíró-szerkesztőt (Bálint Sándor, a Magyar Szó volt rovatvezetője és főszerkesztője), ami a délvidéki közélet jelenének és közelmúltjának ismerői előtt ma még nyilvánvaló, de nem biztos, hogy a magyarországi kutatók előtt is ugyanilyen, különösen a jövőben. Nos, a té-

teleket ellenőrizve kiderült, hogy hét (7) az újvidéki BS Bori Imrével kapcsolatos ismertetéseit, beszélgetéseit stb. tartalmazza, s mindössze négy tétel vonatkozik a néprajztudós szegedi Bálint Sándorra. Bori Imre egyébként ismerte Bálint Sándort, munkásságát számon tartotta, műveit ismerte, némelyiket ismertette is. (Bori Imrével természetesen ott voltunk a szegedi mester temetésén, ami, mint utólag megtudtuk, némi zavart okozott a helyi Hivatal illetékesei között. A magyar nemzet, a szakma és a katolikus egyház azonban bámulatos és emlékezetes, szinte tüntetészerű, közös, grandiózus főhajtással temette és gyászolta a szegedi szentembert.)

Bori Imre Bálint Sándorral kapcsolatos négy írásos megnyilatkozása adatainak ellenőrzése során az is kiderült, hogy ezek közül egyet, Bori BS-nekrológját ismeri a többszörösen pótolts és kiegészített bibliográfia (Szeged, 2004, 525. tétel), a további három közül kettőt nem jegyez, a negyedik elhelyezése pedig a BS-bibliográfia szövegtengerében nem megnyugtató, s Bori neve is mindössze egyszer szerepel a BS-bibliográfia névmutatójában. E mostani könyvészeti kiegészítés ezt is tisztázni kívánja.

A szegedi tudóst 1974-ben, hetvenedik születésnapja alkalmából, két (akkor még) jugoszláviai magyar kitűnőség is köszöntötte: a jó barát Herceg János és a tisztelő Bori Imre. Herceg köszöntőjét magam ástam elő, mivel azt a szegedi BS-bibliográfiák nem ismerték; ennek adata jelent meg a Pótlásaim pótlásaiban. Bori Imre születésnapjára az az írás, melynek elhelyezése (elhelyezése?) problematikus a BS-összevont bibliográfiában. Ez a szöveg Herceg írásának ismeretében íródott (Bori említi is cikkében), s utalás van benne Péter László ugyanakkor megjelent BS-bibliográfiájára is. Amennyiben jól olvasom a 2004-es összevont BS-bibliográfiát, akkor a 403. tételben olvasható Bori neve, és (címe szerepeltetése nélküli) cikke megjelenésének helye és ideje: „M. Szó, szept. 28. 13. p.” Nos, előkeresve ezt a lapszámot, megállapíthattam, hogy a cikk nem oda illő, mivel szinte kizárólag BS-t köszönti és műveivel foglalkozik, ez utóbbit továbbá az alcím is jelzi. (Egyébként érthetetlen, hogy az összevont BS-bibliográfia névmutatójában nincs visszautalás Borira a 403-as tételben. (Úgy vélem, a teljes BS-bibliográfia virtuális [kiegészített] újrakiadásakor a névmutatót ellenőrizni kellene, mert más nevek is kimaradtak belőle!) Az elmondottak alapján úgy találom, hogy a BS-t ünneplő Bori-cikket új tételként kell majd szerepeltetni a virtuális bibliográfiában.

A következő esztendőben, 1975-ben, Bori Imre ismét foglalkozott Bálint Sándor munkásságával, ezúttal a Mester *Szeged reneszánsz kori műveltsége* című könyve kapcsán. (A mű dedikált példányát magam is őrzöm; 1978 őszén Sándor bácsinál tett látogatásomkor tisztelt meg vele.) Bori maga ismertetőjét (mint pedánsan feljegyezte) december 16-án írta, s nyilván az Újvidéki Rádió szokásos heti művelődési műsorában hangzott el.

Abban az időben magam szerkesztettem az Újvidéken megjelenő *Misao-Gondolat* című, pedagógusoknak kiadott kétheti lap magyar anyagát; ez a lap a szerb nyelvű szövegek mellett magyar, szlovák, ruszin, néha román nyelvű szövegeket is közölt. Mivel Bori Imrétől több alkalommal sikerült kéziratot kikunyerálnom az újság számára, így kaptam meg azt a kéziratot is, s pár hét múlva, 1976 elején közöltem is. Mint utólag megállapíthattam, Bori e szöveget egy későbbi könyvében is közzétette.

Végül a BS-bibliográfiákból kimaradt harmadik Bori-szöveg a szegedi mester 75. születésnapja alkalmából íródott, s ebben is munkásságával foglalkozik. Mindebből megállapítható tehát, hogy Bori Imre roppant szorgalommal létrehozott gigantikus terjedelmű életművében Bálint Sándor négy szöveggel is jelen van; akinek munkásságát ugyanis számon tartotta és fontosnak találta, azokhoz többször is visszatért. Bálint Sándor műveit fontosnak tartotta a délvidéki magyar néprajzkutatás szempontjából is; ennek a tudományszakunknak művelését és felvirágoztatását mindig fontosnak tartotta.

A Bálint Sándor munkásságát áttekintő (virtuális) teljes bibliográfia tehát az alább következő három tétellel egészíthető ki:

1. Bori Imre: Az olvasó jegyzetei. A nem önelégült regionalizmusról. Bálint Sándor műveiről. *Magyar Szó* (Újvidék), 1974. szeptember 28. 267. sz. 13. p.

2. Bori Imre: Egy jelentős könyvről. (Bálint Sándor: Szeged reneszánsz kori műveltsége) *Misao-Gondolat* (Újvidék), 1976. január 13. 24. sz. 9. p. – Ua. Bori Imre: *Krónikák írókról, könyvekről*. Forum Könyvkiadó, Újvidék, 1999. 76–77. (Címe itt: Bálint Sándor könyvéről.)

3. Bori Imre: Egy néprajztudós hetvenöt éve. *7 Nap* (Szabadka), 1979. október 26. 43. sz. 16. p.